

تاهكارهال مجسمه‌كانه جرهان

از آنتیک تا نئوکلاسیسم

صالح موسویان

نستاد

فهرست

پیش‌گفتار	۸
مقدمه	۹
لغت‌شناسی واژه‌ی کلاسیک	۱۱
بررسی واژه‌ی کلاسیک از دیدگاه تاریخ هنر	۱۲
مجسمه‌سازی در یونان	۱۳
دوره‌ی آرکائیک یا باستان یا دوران کهن	۱۴
دوره‌ی کلاسیک-سبک رسمی	۱۵
پیکرتراشی یونانی مآبی (هیلنی)	۲۳
مجسمه‌سازی در دوره‌ی رومی	۲۵
مجسمه‌سازی دوران رُنسانس کلاسیک	۲۵
پیکره‌تراشی در دوران نئوکلاسیک	۲۸
نمایه	۳۱
منابع	۱۳۲

پیشینه‌ی هنر مجسمه‌سازی در کشور ما در مقایسه با برخی کشورها بسیار اندک است و صد البته در این اندک زمان، از حیث کمیت آثار خلق شده نیز بسیار فقیر محسوب می‌شویم. متأسفانه در زمینه‌ی مطالعه و تألیف، وضع از این هم وخیم‌تر است؛ چنان که در حال حاضر تعداد منابع موجود در هنر مجسمه‌سازی که به زبان فارسی نوشته شده است، بسیار اندک و بسا انگشت‌شمار است.

کمبود منابع نظری در هر یک شاخه‌های علم و هنر، نشان‌دهنده‌ی ضعف بنیه‌ی نظری فعالان آن عرصه و موجب تزلزل شالوده‌ی آموزشی فراگیرندگان آن رشته است. یکی از اثرات ناخوشایند این کمبود، تأثیر آن بر بخش عملی مجسمه‌سازی است.

این مجموعه با هدف بررسی و شناخت آثار فاخر و برجسته‌ی مجسمه‌سازی دنیا تهیه و تدوین شده است؛ آثاری که دیدن و بررسی آن‌ها به مثابه‌ی مشق نظری است. تعریف اثر فاخر، به گونه‌ای که جامع جمیع ویژگی‌های آن باشد امری بسیار مشکل و حتی غیر ممکن است و شاید به همین دلیل است که هیچ تعریف جامع و قاطعی از یک اثر فاخر نه تنها در مجسمه‌سازی بلکه در سایر رشته‌های هنر نیز ارائه نشده است؛ لیک نگارنده کوشیده است تا بر اساس مؤلفه‌های نسبی بیان شده در مورد آثار متعالی؛ نظیر ثبات و تعالی هنری، ریشه‌دار بودن و پای‌بندی به مکتبی خاص، خلاقیت هنری، اندیشه‌ورزی هنرمند خالق، تعالی تکنیک و احساس و چند مورد دیگر - که برای شرح هر یک، نیاز به فرصت بسیار است - نسبت به گردآوری آن‌ها اقدام نماید. پر واضح است که فاکتور سلیقه در گزینش این آثار امری غیر قابل انکار بود؛ لذا ممکن است که برخی از آثار این مجموعه از دیدگاه مخاطب، به خصوص مخاطب خاص، جزء این طبقه‌بندی (آثار فاخر) قرار نگیرد. به همین جهت از هر دوره و سبک، اثری برگزیدم و خود را مقتید به دوره و سبکی خاص ننمودم؛ از ژرفای خزدمدار دوران یونان و روم باستان تا عصر بازگشت و بی‌قراری؛ یعنی دوران رنسانس.

لازم است یادآور شوم که هنر «کلاسیک» چنان سایه‌ی سنگین و باوقار خود را بر بیشتر سبک‌ها و دوره‌ها افکنده که در یک نگاه کلی، اکثر آثار برگزیده در این جنگ در زمره‌ی هنر فاخر کلاسیک قرار می‌گیرد. در توضیح این مسئله مجدداً به عرض می‌رسانم که هدف گردآوری آثار فاخر بدون تقید به سبک و دوره‌ای خاص بوده است. به نظر نگارنده تفاخر و تعالی آثار دوره‌ی کلاسیک بر دیگر اعصار و دوره‌ها نه تنها غیر قابل انکار است بلکه اساساً مفهوم کمال و کیفیت هنری بر مبنای آثار دوره‌ی کلاسیک شکل پذیرفته و تنظیم شده است.

به دلیل رعایت قوانین شرعی و عرفی موجود در کشورمان امکان انتشار تعداد زیادی از پیکره‌های زنان غیر ممکن بود. حذف این آثار که قسمت عمده‌ای از مجسمه‌ها را شامل می‌شد، دامنه‌ی ارائه‌ی نمونه‌ها را محدودتر می‌ساخت و با توجه به اصل کمبود منابع، جمع‌آوری تصاویر دیگر نیز به سختی انجام پذیرفت.

امیدوارم با راهنمایی‌هایی خود، نگارنده را از اصلاح اشتباهات موجود محروم نسازید؛ باشد که به یاری شما عزیزان، اشکالات و نواقص این مجموعه برطرف شود.

این مجال اندک را مغتنم می‌شمارم تا دوست و برادر نازنینم جناب آقای فرشید یداللهی را سپاس گویم؛ سپاس به زبانی الکن. چرا که وجودش سبب تکامل و تغییر رویه‌ی هنری و زندگانی‌ام شده است. باشد که به مهر او دلم گرم بُوَد و سپاس دیگر نثار دوست عزیز، جناب آقای علی خاوری؛ که همواره مشوق من بوده است؛ ضمناً از دوست و برادر عزیز جناب آقای امین هراتی نیز سپاسگزارم که علاوه بر ویراستاری، از ابتدای مراحل شکل‌گیری این اثر با اینجانب همراهی نموده‌اند.

صالح موسویان